

TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0028

A Tudományos eredmények elismerése és disszeminációja - Önszerveződő és önkéntes részvételen alapuló tudományos tevékenységhez kapcsolódó kezdeményezések támogatása a Pécsi Tudományegyetemen pályázatban megvalósuló

A TDK versenyek rendszerének megváltoztatása pilot projekt

A TDK megreformálási lehetőségei, neuralgikus pontjai a Közgazdaságtudományi Szekcióban

Kutatásvezető:

Dr. Törőcsik Mária

PTE KTK egyetemi tanár

Készítette:

Sasné dr. Grósz Annamária

PE GTK adjunktusa

Kiadó: Pécsi Tudományegyetem
ISBN 978-963-642-989-8

Pécs, 2013

Tartalom

A tanulmány célja, szerepe a pilot projektben.....	1
1. Tartalmi, formai problémák	1
1.1 Tudományos rész háttérbe kerülése, a piackutatási/gyakorlatorientált rész térnyerése a dolgozatokban.....	1
1.2 Kritikai szemléletmód fejlesztése	3
1.3 Angol (idegen) nyelvű összefoglaló a dolgozatban	3
1.4 A TDK dolgozatok formai követelményei.....	5
2. Szóbeli prezentációval kapcsolatos problémák.....	5
2.1 A prezentáció formája.....	5
2.2 Az előadókészség fejlesztése	6
2.3. Időkorlát.....	6
3. Szervezési kérdések, problémák.....	7
3.1 Létszám.....	7
3.2 Anonimitás a nevező szempontjából	8
3.3 A dolgozat módosítása kari forduló után	8
3.4 Külön kell-e kezelni a középiskolás/BA/MA/PhD hallgatókat?.....	9
3.5 Idegen nyelvű pályamunkák kérdése.....	9
3.6 Tagozati besorolás	10
3.7 Értékelő személyek (bírálok, zsűritagok) kiválasztása	11
3.8 Pályamunka nyilvánosságának kérdése	13
3.9. Konferencia kiadványokkal kapcsolatos kérdések	13
4. Értékeléssel kapcsolatos problémák	14
4.1 Absztrakt értékelésének szempontjai	14
4.2 ITDK és OTDK bírálati szempontrendszer.....	14
4.3 A konferencián való bemutatthatóság minimum ponthatára.....	15
4.4 Harmadik bíráló	15

4.5 Értékelés nyilvánosságával kapcsolatos problémák.....	16
5. TDK szellemisége: konferencia vs verseny.....	17

A tanulmány célja, szerepe a pilot projektben

Jelen tanulmány egy átfogó kutatás kiegészítő része. A kutatás célja a kari és az országos TDK munka, TDK konferenciák szervezésével, lebonyolításával kapcsolatos kérdések, problémák vizsgálata annak érdekében, hogy kialakításra és kipróbálásra kerülhessen egy alternatív tudományos diákköri konferencia a kari fordulóban. A kutatás során két kvantitatív felmérés vizsgálta a kari illetve az országos fordulóval kapcsolatos problémákat a résztvevő hallgatók és a kari, intézményi TDK elnökök, titkárok szempontjából.

Tanulmányom e két kutatás eredményeit egészíti ki a XXXI. Közgazdaságtudományi OTDK ügyvezető titkárának, a Szervezőbizottság vezetőjének észrevételeivel.

A tudományos diákköri munkával kapcsolatos problémák, megfontolandó kérdések igen sokrétűek, mégis néhány nagyobb témakörbe sorolhatóak. Az egyes témakörök, problémakörök többnyire nem önállóak, nem függetlenek egymástól, de tárgyalásukat megkönnyíti, ha pontokba szedve tárgyaljuk ezeket.

1. Tartalmi, formai problémák

Elsőként a dolgozatok tartalmával és formai jellemzőivel kapcsolatos tapasztalataimat és ahhoz kapcsolódó véleményemet mutatom be.

1.1 Tudományos rész háttérbe kerülése, a piackutatási/gyakorlatorientált rész térnyerése a dolgozatokban

Mind az intézményi, mind az országos fordulón egyre nagyobb számban kerülnek bemutatásra olyan dolgozatok, amelyek - több-kevesebb elméleti, tudományos megalapozással – gyakorlati problémákat mutatnak be, az ezekhez kapcsolódó kutatásokkal és – jó esetben – megoldási javaslatokkal. Ez örömdetes tény, hiszen korábban és még napjainkban sokszor éri a közgazdaságtudományi képzést az a vád az üzleti szféra részéről, hogy túlzottan elméleti jellegű ismereteket ad át a hallgatóknak és nem képes megtanítani az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazását. Ennek ellentmond a fent említett tendencia. Így felmerül a kérdés: probléma-e ez az arány-eltolódás? Ahhoz, hogy ezt a kérdést megválaszolhassuk, véleményem szerint először arra kell választ adnunk, mit is jelent a tudományos diákkör, mit várunk a TDK dolgozatot készítő hallgatóktól?

A TDK elnevezésében nem véletlen a „tudományos” kifejezés szerepeltetése; a konferenciákon szereplő dolgozatok egyik legfontosabb értékelési szempontja a tudományos jelleg megléte, az azt bizonyító elméleti felkészültség bemutatása, a jelenlegi elméletek és modellek továbbgondolása. Így a gyakorlatorientáltság felé való eltolódás a tudományos diákköri munkákban egy határon túl már a konferencia-sorozat eredeti célkitűzéseit veszélyeztetheti. Értelemszerűen a tudományos jelleg nem jelentheti az öncélúságot és a gyakorlati hasznosíthatatlanságot, de törekedni kell a tudományos jelleg és megalapozás erőteljes hangsúlyára.

Ezt támasztja alá számos, a 2013. évi Közgazdaságtudományi országos konferencia tagozati elnökeitől érkezett vélemény is. A tagozati ülések végén az elnököknek lehetőségük volt az elhangzott dolgozatok, a tagozati munka és a konferencia szervezésének írásbeli, saját szavaikkal történő értékelésére. Itt találkozhatunk több olyan véleménnyel, miszerint a dolgozatoknál szükség lenne az erőteljesebb módszertani alapozásra. Szintén említésre került, hogy szükség lenne a kutatások alaposabb, körültekintőbb tervezésére és a mintakiválasztás, és a mintavétel végrehajtásának körültekintőbb kivitelezésére is.

A tudományos jelleg megőrzése, erősítése elsősorban a témavezető feladata és felelőssége. A TDK-n első alkalommal résztvevő hallgató még csak most tanulja, hogyan kell egy tudományos művet összeállítani, milyen követelményeknek kell megfelelni.

Jelenleg a Szekcióban elfogadott álláspont szerint a témavezetők (tehát az egyetemi, főiskolai oktatók) tisztában vannak a tudományos munkákkal szembeni követelményekkel. Az országos fordulón bemutatásra került dolgozatok, az azokkal szemben megfogalmazott bírálói vélemények alapján azonban azt kell mondanom, ez korántsem mondható el minden esetben. Szükség lehet egy útmutatóra, amiben megfogalmazásra kerülnek azok az elvárások, amelyeknek egy TDK dolgozatnak meg kell felelnie. Nyilvánvaló, egy ilyen útmutatónak sokrétűnek kell lennie, és bizonyos mozgásszabadságot meg kell hagynia, hiszen a közgazdaságtan területén belül számos alterület jelenik meg a TDK konferenciákon az elméleti közgazdaságtantól a pénzügyön keresztül a turizmusig – ezekre egységes, kötött szabályrendszerrel nem lehet felállítani. A feladat összetettsége miatt ennek összeállítása a Közgazdaságtudományi Szakmai Bizottság, illetve egy azon belül felállítandó albizottság feladata lehet, amiben az egyes szakterületek elismert képviselői vesznek részt.

Egy ilyen módszertani szempontokat, és elvárásokat tartalmazó útmutatónak a segítségével valószínűleg javítani lehetne egy másik, igen sokszor és régóta jelentkező problémán is; ez pedig a konferenciára érkező dolgozatok rendkívül változékony színvonala.

A korábbi konferenciákon és a XXXI. Közgazdaságtudományi OTDK-n részt vevő bírálók is szóvá tették, hogy a nevezett pályamunkák színvonala széles skálán mozog, és a nevezett dolgozatok egy része nem éri el az elvárt minimum színvonalat sem. Ennek oka több tényezőben is kereshető, ezek egyike lehet a TDK dolgozatok tartalmi elvárásaival kapcsolatos, intézményenként változó értelmezés. Ez kiküszöbölhetővé válna a fent említett útmutató elkészítésével. Különösen akkor lehet ez hasznos, ha az útmutatót szervezett formában, az összehívott kari és intézményi TDK felelősök előtt mutatják be, ahol a résztvevők választ kaphatnak felmerülő kérdéseikre is. A TDK felelősök ezután saját intézményükben továbbadhatják megszerzett ismereteiket a témavezetőknek, hallgatóknak.

A vázolt elképzeléssel szemben felmerülhet, hogy ez túlzott mértékű és szükségtelen beavatkozás az intézmények TDK munkájába. Annak eldöntése, hogy van-e létjogosultsága vagy sem, a Szakmai Bizottságban, ahol a közgazdaságtudományi felsőoktatásban érintett intézmények képviseltetik magukat, eldönthető.

1.2 Kritikai szemléletmód fejlesztése

A dolgozatok tartalmával szemben elő került az az észrevétel is, hogy a pályamunkák készítői nem elég kritikusak. Válogatás nélkül elfogadják a különböző irodalmakban olvasottakat (forrástól függetlenül), nem ütköztetik a különböző nézeteket, és nem fogalmaznak meg kritikai észrevételeket az elméleti megfontolásokkal és a gyakorlati alkalmazásokkal szemben. Valószínűleg ennek is köszönhető, hogy modell-alkotással csak kevesen próbálkoznak a TDK dolgozatban, akkor sem kimondottan átütő sikerrel.

A tudományos oldal elmélyítésével és a TDK-zó hallgatók kritikai szemléletmódjának fejlesztésével – ami megoldható témavezető által vagy kari/intézményi szinten is – ez javítható.

1.3 Angol (idegen) nyelvű összefoglaló a dolgozatban

A pályaművek készítése során legkésőbb az országos fordulóra való nevezéskor a hallgatókkal találkozunk azzal a feladattal, hogy dolgozatukhoz angol nyelvű (illetve a dolgozat nyelvével megegyező nyelvű) összefoglalót is kell készíteni. Ez az elvárás egyértelműen segít felkészülni a hallgatóknak a későbbi publikációs tevékenységre, mégis sok esetben komoly kihívást jelent, amit a hallgatók (a XXX. és a XXXI. Közgazdaságtudományi OTDK tapasztalatai alapján) nehezen tudnak jól megoldani. A XXXI. országos fordulóra beérkezett pályaművek angol nyelvű összefoglalói nyelvtani szempontból többnyire nem érték el az elvárt színvonalat. Sok esetben egyértelműen látszott az internetes

fordítóprogramok használata: az összefoglalóként feltöltött szöveg esetenként még magyar szavakat is tartalmazott, nem az angol nyelvtan szabályai szerint épült fel a mondat és a szakkifejezések sem voltak megfelelően szerepeltetve.

A kérdés az, kinek a felelőssége a TDK dolgozathoz csatolt angol nyelvű összefoglaló minőségének ellenőrzése?

A pályamunkát benyújtó hallgatóé mindenképpen, hiszen az ő alkotása a dolgozat, az ő felelőssége az is, hogy ahhoz egy megfelelő angol összefoglaló készüljön. Abban az esetben, ha a hallgató nem beszéli (vagy nem a szükséges szinten) az angol nyelvet, ez jelenheti azt is, hogy nem ő maga készíti el az összefoglalót.

A témavezető felelőssége is nyilvánvaló: a kész pályamunkát – beleértve a magyar és angol nyelvű összefoglalót is – ismernie kell.

Hogyan születhettek mégis a fentebb említett, hibákkal teli összefoglalók? A rendezőintézmény rendelkezésére álló információk szerint a hallgatók jelentős része csak az OTDT elektronikus felületén történő nevezéskor szembesült azzal, hogy angol nyelvű összefoglalóra is szükség van. Figyelembe véve a nevezések időpontját ez nagyon sok esetben azt jelentette, hogy csak pár óra, legfeljebb 1-2 nap állt rendelkezésre az angol nyelvű összefoglaló elkészítésére, ami bizony komoly problémát okozhat egy angolul nem beszélő hallgató számára; ráadásul ezekben az esetekben kétséges, hogy a témavezetővel való ellenőrzetés kivitelezhető-e.

A XXX. OTDK során a Közgazdaságtudományi Szekcióban az intézményi/kari TDK felelősöknek kellett igazolniuk, hogy a nevezett dolgozatok angol nyelvű összefoglalói megfelelő színvonalú, lektorált anyagok. Ez az eljárás javított a helyzeten, viszont több intézményt (elsősorban azon intézményeket, ahonnan nagyszámú hallgató nevez) nehéz feladat elé állította. szinte lehetetlen minden hallgatótól jó előre begyűjteni az angol összefoglalót, lektoráltatni, majd a lektorált változatot még időben visszajuttatni a hallgatóknak. Így XXXI. országos fordulón ettől az elvárástól eltekintettünk.

A probléma egy lehetséges megoldási formája az lehet, ha már az intézményi fordulókön is kérjük az angol összefoglalót, és az értékelés kiterjed annak tartalmára és színvonalára is. Így a hallgatók lehetőséget kapnak, hogy szükség esetén az országos fordulóig még javítsanak rajta. Ezután pedig a témavezető illetve a kari/intézményi felelős jóváhagyása lenne még szükséges. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy mindenképpen még a nevezés előtti ellenőrzés szükséges; egyrészt a nevezés után, az országos forduló rendezőintézményének a

jelenlegi nagyságrendben (650 körüli nevezés) megoldhatatlan problémát jelent az utólagos ellenőrzés, másrészt elvi kérdéseket is felvet, hogy a rendező intézmény jogosult-e a benyújtott összefoglalók módosítására? Ez utóbbi kérdésre a szervezési kérdéseknél még visszatérünk.

1.4 A TDK dolgozatok formai követelményei

Tapasztalatok szerint a helyi és az országos fordulók is visszatérő probléma a formai követelmények megfogalmazása, annak részletessége és az előírtak betartatása. Míg néhány a Közgazdaságtudományi Szekcióban résztvevő intézmény úgy látja, elég néhány fontosabb szempont (betűméret, sorköz, lapméret, oldalszám) megadása, és a többi formai jellemzővel kapcsolatban elég annyit megfogalmazni, hogy a tudományos műveknél szokásos megoldásokat alkalmazzák; addig más intézmények jobbnak látnák részletekbe menő formai előírások megfogalmazását, amelyek egyértelműen eligazítják a hallgatókat.

További probléma, hogy a kari/intézményi fordulók sok helyen az országos fordulótól eltérő formai követelményekkel dolgoznak, így a hallgatóknak a feltöltésre rendelkezésre álló 30 nap alatt formailag át kell(ene) dolgozniuk a pályamunkát.

A kérdés megoldása két módon képzelhető el:

- a. a Közgazdaságtudományi Szakmai Bizottság tagjainak érdemes lenne megfogalmazni egy olyan formai követelményrendszert, ami hosszú időn keresztül (és nem minden OTDK-ra változóan) előírná a pályamunka formájával kapcsolatos elvárásokat és ezek alkalmazását a kari/intézményi fordulók is ajánlaná (vagy kötelezővé tenné),
- b. formai sablon létrehozása, amelybe a hallgató csak begépel a saját dolgozatát, és ennek alkalmazása a kari/intézményi fordulók is.

Erre irányuló próbálkozás Dr. Koloszar László munkája, aki a XXXI. OTDK-ra létrehozott egy sablont; viszont ez még kisebb finomításokat igényel.

2. Szóbeli prezentációval kapcsolatos problémák

2.1 A prezentáció formája

Alapvetően a prezentáció formája technikai jellegű kérdés. Mára minden hallgató legalább PowerPoint prezentációval készül a konferencia szóbeli fordulójára. Amiért mégis a megfontolandó kérdések közé került, az a Prezi nevű prezentációs eszköz megjelenése. A XXXI. országos fordulón több hallgató is jelezte előre (néhányan pedig már csak a

konferencia előtt 3 nappal, a prezentáció előzetes feltöltésekor észlelt problémák miatt), hogy Prezi-ben szeretnék bemutatni pályamunkájukat. Ez mindössze technikai nehézséget jelent a konferenciát szervezőknek, hogy az ilyen típusú prezentációk igen nagy terjedelműek, valamint olyan eszközt igényelnek a bemutatáshoz, amelyen FlashPlayer is található.

Ez a kérdés egyszerűen kezelhető, ha előre meghatározzák a mindenkori szervezők, hogy milyen típusú prezentációt tudnak fogadni és ezt jó előre közlik a konferencia résztvevőivel.

2.2 Az előadókészség fejlesztése

Az országos fordulón több szekcióelnök kiemelte, hogy formai szempontból nagyon sokat fejlődtek a hallgatói prezentációk, de sok esetben még mindig hiányosságokat észleltek az előadói készségekben.

Ezeket a hiányosságokat célszerűen javítani lehetne a kari/intézményi forduló után. Ennek alapját képezhetné a szóbeli forduló értékelőlapjának részletesebb változata, amelyen ténylegesen a szóbeli előadás, annak gördülékenysége, stílusa kerülne értékelésre; értelemszerűen a tartalmi elemek mellett.

2.3. Időkorlát

Visszatérő probléma mind a kari, mind az országos konferencia alkalmával, vajon elegendő-e a szóbeli forduló során rendelkezésre álló idő a pályamunka bemutatására és megvitatására?

Figyelembe véve a közgazdaságtudomány területén szervezett államvizsgákon, doktori védéseken, nemzetközi konferenciákon szokásos időkeretet, a pályamunka bemutatására szánt 15 perces időkeret megfelelőnek tűnik. Amennyiben lehetőség van rá, alternatív TDK konferencia szervezése során érdemes lehet megnézni, egy 20 perces prezentációban mennyivel több lényeges információt tudnak a hallgatók bemutatni (miközben az írásbeli munka terjedelmi határa nem változik).

Más kérdés a vitára szánt időtartam. Az országos fordulókön már többször is nyilvánvalóvá vált, hogy az 5 perc vitaidő nem tartható, ez sem a zsűri tagjainak, sem a hallgatóságnak nem teszi lehetővé a kérdések feltevését, az építő jellegű észrevételek ismertetését; valamint az előadóknak sem teszi lehetővé a kérdések részletes megválaszolását.

Könnyen mondhatjuk azt, hogy növeljük meg a vitára szánt időt. Ez valóban megoldás lehetne. Kérdés az: mennyivel? 10 percre, esetleg 15 percre? Az optimális időhossz tapasztalatok alapján megállapítható, viszont a növelés mindenképpen szervezési

következményekkel jár. Egy előadónkénti 5 perces növelés egy kb. 600 pályamunkát befogadó, kb. 50 tagozatot működtető országos fordulón 3000 percnyi, vagyis 50 órányi plusz időt jelent, tagozatonként átlagosan plusz 1 órát. Elsőre nem tűnik soknak, de szervezőként állíthatom, ezt a plusz 1 órát is nehéz belezsúfolni a jelenlegi országos struktúrába, ahol gyakorlatilag 1,5 nap áll rendelkezésre az összes pályamunka bemutatására.

3. Szervezési kérdések, problémák

3.1 Létszám

Az előző pontban már említésre került az országos forduló létszáma, mint lehetséges problémaforrás. A Közgazdaságtudományi Szakmai Bizottságban régóta visszatérő kérdés, meddig növekedhet a résztvevők száma úgy, hogy a konferencia megrendezhető marad és a színvonal sem csökken?

Az országos forduló legutóbbi létszáma (616 bemutatható pályamunka, összesen 1041 résztvevő) a megrendezhetőség határát súrolja. Ekkora számú pályamunka értékelése, értékeltetése rendkívül nagy feladatot jelent nem csak a rendező intézmény, hanem az értékelést és a szóbeli zsűrizést végző kollégák számára is. A lebonyolításhoz szükséges férőhelyek száma (előadóterem, szállás, étkezés), a szervezéshez, lebonyolításhoz szükséges emberi erőforrás nagysága (pl. tagozati titkárok) a kisebb egyetemeket, főiskolákat gyakorlatilag kizárja a jövőben rendezési jogot szerzők köréből.

Valamennyien, akik részt vettünk már országos fordulón, tudjuk azt is, hogy a létszámmal arányosan növekszik azon dolgozatok száma is, amelyek nem érik el az országos, de sokszor még a kari/intézményi forduló által elvárt, elvárható színvonalat sem. A küldő intézmények és az országos forduló bírálói részéről is erőteljesebb elő-szelekcióra lenne szükség ahhoz, hogy hosszabb távon se csökkenjen a rendezvény színvonala.

A létszám elfogadható határok közt tartása érdekében több Szekció drasztikus lépéseket hozott már (pl. intézményi kvóta felállítása), illetve néhány intézmény példás önszabályozásról tesz tanúbizonyságot (pl. csak az intézményi fordulón I. helyezést elért pályamunkák nevezhetőek az országos fordulóra). A növekedés ütemét figyelembe véve (2011-hez képest (516) a benevezett dolgozatok száma 133-mal (25,8%-kal) nőtt, ha ugyanezt a dolgozatszámot a tíz évvel ezelőttihez hasonlítjuk, akkor már 2,5-szeres a különbség) elkerülhetetlen valamilyen szabályozás bevezetése. Ez minden bizonnyal jó hatással lenne a bemutatásra kerülő pályaművek színvonalára is.

3.2 Anonimitás a nevező szempontjából

A létszám mellett szintén sokat vitatott kérdés a pályamunka anonimitásának mértéke is. Több Szekcióban találhatunk példát az anonim módon, jeligével benyújtott dolgozatokra. A közgazdaságtudományi Szekcióban bevett gyakorlat, hogy a dolgozaton a mű szerzőinek neve feltüntetésre kerül, de sem a témavezető, sem a küldő intézmény nem nevezhető meg a dolgozat egyetlen részében sem. Ezeknek az előírásoknak az a célja, hogy az írott anyag bírálói lehetőség szerint elfogulatlanul tudják értékelni a dolgozatokat. A Szakmai Bizottságban felmerült az a gondolat, hogy az eddigi gyakorlat nem biztosít tökéletes anonimitást, mivel a szerző nevére rákeresve az interneten, az esetek többségében megtalálható, melyik intézmény tanulója; sok esetben pedig akár a témavezetővel közös publikációja is elérhető.

A jövőre nézve így eldöntendő kérdés, melyik irányba mozduljunk el: a teljes átláthatóság felé, amikor a dolgozat szerzőinek minden adata ismert, vagy a teljes anonimitás felé, ahol a dolgozat jeligével kerül beadásra és a bírálatot készítőik nem ismerik sem a hallgató(k) nevét, képzési szintjét, szakját, sem a küldő intézményt és a témavezetőt sem.

Ez utóbbi megoldás újabb szervezésbeli kérdést vet fel, nevezetesen a jeligék és az azokhoz tartozó dolgozatok összepárosíthatóságának, kezelhetőségének kérdését. Ebben segítséget nyújthat az OTDT által működtetett online nevező rendszer, amennyiben egyértelmű hozzárendelést tesz lehetővé jelige használata esetén is. Érdeemes lehet a döntés meghozatala előtt megismerni a jeligés nevezést alkalmazó Szekciók szervezési és értékelési tapasztalatait.

3.3 A dolgozat módosítása kari forduló után

Részben a korábban már tárgyalt formai követelményekhez is kapcsolódik a hallgatók és a kari/intézményi TDK felelősök azon igénye, hogy a kari/intézményi forduló után a dolgozat módosítható legyen. A tapasztalatok azt mutatják, sok hallgató azért nem merte az országos fordulón előírt formai követelményeknek megfelelően átalakítani dolgozatát, mert a jelenleg érvényes előírást (a kari/intézményi fordulón bemutatott pályamunka nem módosítható az országos fordulóra) úgy értelmezték, hogy az a formai jellemzőkre is vonatkozik – így viszont több esetben formai okok miatt kizárásra kerültek, illetve pontlevonásban részesültek. Természetesen a formázási jellemzők eddig is megváltoztathatóak voltak, így ez a rész orvosolható az alaposabb előzetes tájékoztatással.

A módosíthatósággal kapcsolatban viszont a formai jellemzőknél lényegesebb kérdés, hogy a kari/intézményi fordulón kapott bírálatot, észrevételeket, javaslatok figyelembe véve

tartalmilag módosítható-e a dolgozat? A TDK célkitűzésit figyelembe véve elfogadható a módosíthatóság, hiszen a cél az, hogy az országos fordulón minél jobb, minél színvonalasabb munkák kerüljenek bemutatásra. Így a kapott értékelések figyelembevételével módosított, átdolgozott változat minden bizonnyal jobb lesz. De hol van a módosíthatóság határa? Mi biztosítja, hogy nem egy alapjaiban más dolgozat kerül nevezésre az országos fordulóra?

3.4 Külön kell-e kezelni a középiskolás/BA/MA/PhD hallgatókat?

A Szakmai Bizottságokban és az OTDT-ben is többször felvetett kérdés a Bologna-rendszer bevezetése és annak az országos fordulón való megjelenése óta, hogy szükséges-e külön kezelni az alap- illetve mesterszakos hallgatókat? Tekintettel arra, hogy a TDK-ban középiskolai tanulók is részt vehetnek, valamint az országos fordulón az időközben végzett, tanulmányaikat, kutatásaikat PhD hallgatóként folytatók is jelen vannak, a kérdés tovább bővíthető.

Valóban elképzelhető, hogy nem szerencsés (szélsőséges példaként említve) a középiskolás tanuló és a már doktorandusz hallgató egy tagozatban szerepeltetése, hiszen számos módszertani, tartalmi, formai és előadásbeli különbség lehet közöttük a képzési szintjükből következően. A kérdés az, ez hogyan hat a fiatalabb részvevőre? Visszaveti a lelkesedését vagy éppen ellenkezőleg, motiválja a kutatás folytatására, a magasabb szintű dolgozat elkészítésére? Erre a kérdésre csak egy széleskörű felmérés segítségével lehet kielégítő választ adni.

Segíthet a különböző képzési szintek együttes kezelésében, ha az OTDT által a BSc hallgatók számára kialakított feltétel mintájára (a BSc képzésben részt vevő hallgatók számára a szakmai bizottság saját hatáskörben BSc-díjakat is adományozhat) kidolgozásra kerül egy hasonló kitétel a középiskolások és a PhD hallgatók részére is.

3.5 Idegen nyelvű pályamunkák kérdése

A hallgatók nyelvismeretének szélesedésével egyre nagyobb számban találkozhatunk a konferenciákon idegen nyelvű dolgozatokkal. Ez egyrészt örömmel tölti el a konferenciák szervezőit, hiszen az ilyen szintű nyelvtudás teszi majd lehetővé, hogy hallgatóink nemzetközi fórumokon is ismertethessék eredményeiket, másrészt szervezési szempontból felvet néhány gondolatot.

Az OTD jelenlegi állásfoglalása szerint az országos konferencia nyelve a magyar. Ez azt jelenti, hogy a dolgozat benyújtható angol illetve német nyelven is, de a szóbeli előadásnál a prezentáció egy részében magyar nyelvű összefoglalót is kell tartani. Ez azt jelenti, hogy

jelenleg a Magyarországon tanuló, de magyarul nem beszélő (külföldi) hallgatók nem tudnak részt venni a konferencián. A Szakmai Bizottságon túlmutató, az OTDT hatáskörébe tartozó kérdés, beengedjük a hazai intézményekben tanuló külföldieket a hungarikumnak számító TDK konferenciára – ebben az esetben változtatni kell a fenti állásfoglaláson.

Felvetődik az a kérdés is, miért csak az angol és német nyelven írt dolgozatok fogadhatók be? Az angol nyelv dominanciája érthető, de egyetemeink, felsőoktatási intézményeink ennél szélesebb nyelvoktatási spektrummal rendelkeznek, megfontolandó lehet tehát az is, hogy az orosz, spanyol, kínai vagy bármilyen más nyelven készülne-e TDK dolgozatok, ha lenne lehetőségük az országos fordulón való részvételre? E kérdés megválaszolása is az OTDT hatáskörébe tartozik.

Az idegen nyelvű dolgozatok befogadásának szervezési összetevője is van: ezeket a dolgozatokat is bíráltni kell, és a nyelvet értő, beszélő zsűritagokat kell találni. Angol és német nyelv esetén ez minden bizonnyal problémamentesen megoldható, a többi nyelv esetében kérdéses lehet.

3.6 Tagozati besorolás

A kari/intézményi fordulókön és az országos fordulókön is minden esetben felmerül észrevételként, kritikaként a dolgozatok nem megfelelő tagozati besorolása.

Jelenleg a nevező hallgató választja ki a szerinte a dolgozat témájának leginkább megfelelő tagozatot, majd a rendezőintézmény a beérkezett nevezések alapján felülvizsgálja a kialakítandó tagozatok listáját és szükség esetén módosítja, bővíti azt. Ezzel egy időben a hallgató által kért tagozati besorolást a rendező intézmény felülbíráhatja. A szervezők által javasolt besorolást a kari/intézményi TDK felelős véleményezi, kérheti annak megváltoztatását, de a végső döntés a szervezőké. A rendező intézményt a hallgatói és TDK felelősi kérések, javaslatok mellett az OTDT előírásai is kötik. Eszerint egy-egy tagozatba minimum 8, maximum 15 dolgozat sorolható be. Sok esetben ez azt jelenti, hogy kevés számú azonos témájú dolgozat esetén nem indul önálló tagozat, hanem más témájú dolgozatokkal kerülnek összevonásra. Nyilván a zsűri értékelését megnehezíti, hogy a különböző témájú dolgozatokat egy tagozaton belül értékelje, különös tekintettel arra, hogy a tagozatonként kiosztható díjak száma is korlátozva van.

Szervezői oldalról a tagozati besorolással kapcsolatos kérdés az, hogyan lehetne elérni, hogy a nevezett pályamunka a témájához legközelebb eső tagozatba kerüljön, így minimálisra csökkentsük a besorolással elégedetlen résztvevők számát?

Mivel először a nevező hallgató tesz javaslatot a tagozati besorolásra, célszerű lenne a mindenkori Felhívás részeként nem csak a tagozatok elnevezéseit megjelentetni, hanem azokról rövid ismertetőt is közreadni. Ez segítheti a hallgatókat a dolgozatukhoz legközelebb eső tagozat kiválasztásában. A hallgató választását a nevezés véglegesítése előtt érdemes lenne megkonzultálni témavezetőjével illetve kari/intézményi TDK felelősével (optimális esetben ez most is így történik).

A szervezők a nagyszámú nevezés esetén a nevezéssel együtt beküldött absztrakt alapján próbálják meg kiválasztani a megfelelő tagozatot. Ezt azt jelenti, a hallgatóknak kiemelt figyelmet kellene fordítani az absztrakt megfogalmazására, tartalmára. A tapasztalatok azt mutatják, ez nem minden esetben van így; a 3-5 sors absztraktokból nehéz meghatározni a dolgozat pontos témáját – a nagyszámú pályamunka miatt viszont nincs lehetőség a dolgozatok alapos átolvasására.

A probléma megoldása tehát véleményem szerint a küldő intézmény kezében van: segítsék hallgatóikat az absztrakt írásában és a tagozat kiválasztásban, ellenőrizzék döntésüket; így a szervezőknek már csak ellenőrizniük fog kelleni a javaslatokat.

A tagozati besorolással kapcsolatos másik szervezési kérdés a tagozati besorolás nyilvánossága. Láthatja-e a résztvevő, illetve a kari/intézményi TDK felelős, mely másik intézmény hallgatóival, illetve milyen témájú, című dolgozatokkal került egy tagozatba hallgató?

A kari/intézményi TDK felelősök oldaláról nézve akkor tudják pontosan megmondani, jó tagozatban szerepel-e a dolgozat, ha ismerik a többi résztvevő dolgozat témáját is. Ez viszont lehetővé teszi a résztvevő dolgozatokra való felkészülést, sőt, akár (a tanulmány egy másik részében megjelenő) rossz indulatú kérdésfeltevést is – így a szóbeli értékelés objektivitása kérdőjeleződhet meg.

3.7 Értékelő személyek (bírálok, zsűritagok) kiválasztása

Már a kari/intézményi fordulón is, de az országos fordulón mindenképpen jelentős szervezési kérdés, kik legyenek a pályamunkák értékelői.

A Közgazdaságtudományi Szekció jelenlegi gyakorlata szerint az írásbeli pályamunkák értékelői PhD fokozattal rendelkező, oktatói illetve kutatói háttérrel rendelkező személyek lehetnek. A szóbeli zsűriben az írásbeli munkák értékelői mellet a tudományos/szakmai élet jeles képviselői is helyet kaphatnak.

Tekintettel arra a fentebb már említett tendenciára, miszerint a dolgozatokban a gyakorlatorientált részek kezdenek nagyobb hangsúlyt kapni, felvethető a kérdés, nem lenne-e célszerű az értékelésbe a gyakorlati élet több szereplőjét is bevonni? Ha ezt jónak látjuk, akkor az írásbeli mű értékelésének folyamatába érdemes őket bevonni vagy a szóbeli fordulón kellene részt venniük ahol a gyakorlati vonatkozások megvitathatóak?

Függetlenül attól, hogy a tudományos, vagy a gyakorlati (üzleti, gazdasági) életből kérjük fel a bírálókat, mindenképpen szemben találjuk magunkat az eltérő stílusú és színvonalú értékelések problémájával. Hogyan lehetne biztosítani az értékelések színvonalának és „keménységének” egységességét? Egy tagozaton belül elvileg megoldás lehetne, ha minden pályamunkát ugyanazon két bíráló értékelné, így egy-egy bíráló a tagozathoz tartozó valamennyi pályamunkát ismerve egyforma stílusban készíthetné el az értékeléseket. Kari/intézményi szinten ez kivitelezhető lehet, de egy országos forduló 12-15 dolgozatot magában foglaló tagozata esetében már nem. A bírálatkészítést vállaló lelkes kollégák kapacitása is véges, 7-8 dolgozatonál többet (a tapasztalatok szerint) nem szívesen vállalnak, úgy érzik, komolytalanná válik a bírálat készítés a rendelkezésre álló idő rövideje miatt.

Az értékeléshez alkalmazott bírálati lap ismerete önmagában kevés, az azon szereplő pontszámok viszonylagosak. Ez javítható az egyes pontszámokhoz fűzött részletesebb magyarázatokkal. Ezen túl szükség lenne (elsősorban a TDK-ban nem aktív bírálók esetében) egy tájékoztatóra, ahol megismerhetik a TDK célkitűzéseit, elveit és a bírálatok készítése során követendő elveket is.

Szervezési szempontból a bírálók személyének kiválasztásánál sarkalatos szempont lehet a bíráló megbízhatósága is, ami alatt azt értjük, mennyire várhatjuk az adott bírálótól a bírálati határidők betartását és a konferencián való megjelenést? Ezek a kérdések, figyelembe véve a bírálatok készítésébe bevonható személyek leterheltségét, nem elhanyagolhatóak. A XXXI. OTDK során az előzetesen a küldő intézmények által megnevezett potenciális bírálók közel 30%-a mondta vissza a bírálatokban és zsűrizésben való részvételt, további mintegy 10% visszajelzés nélkül nem készítette el az értékeléseket. Jogosnak tűnik az a felvetés, készüljön egy olyan lista az országos konferenciák tapasztalatai alapján, amely a megbízhatóan értékelő személyeket tartalmazza, ezzel segítve a következő rendező intézményeket.

Szintén a bírálók személyéhez kapcsolódó kérdés, hogy a résztvevő hallgatók megismerhetik-e (akár előzetesen, akár utólagosan) a bírálók személyét? A tudományos életben bevett szokás, hogy konferenciákon a beküldött cikkek a szerzők neve nélkül kerülnek értékelésre,

és a szerzők sem előzetesen, sem utólagosan nem ismerhetik meg az értékelést végzők nevét. Véleményem szerint ez a TDK gyakorlatában is elfogadható, az objektivitást segítő gyakorlat.

A kérdés részben felvethető a szóbeli zsűri tagjaival kapcsolatban is: megismerhetik-e a résztvevők előzetesen a tagozatuk zsűrijének tagjait? Véleményem szerint az értékelés objektivitását azzal biztosíthatjuk, ha a résztvevők előzetesen nem ismerik a tagozati zsűri összetételét.

3.8 Pályamunka nyilvánosságának kérdése

A konferenciákra nevezett pályamunkák nyilvánossága többféle módon is értelmezhető. Egyrészt kérdés, hogy az írásbeli pályamunka bírálója ismerheti-e a tagozat valamennyi dolgozatát? Ha igen, a bírálati folyamat melyik szakaszában? Az értékelések elkészítése előtt, vagy után? A tagozat valamennyi dolgozatának elérhetővé tétele valamennyi tagozati bíráló számára pozitívan és negatívan is befolyásolhatja az értékelést. Valamennyi dolgozat ismerete tagozati szinten egységesebbé teheti az értékeléseket. Más kérdés, hogy pl. egy 15 dolgozatos tagozat esetében, ahol egy-egy bírálónak 7-8 dolgozatot kell elolvasni és értékelni, lesz-e idejük a többi dolgozatot is megnézni?

Jellemzően a konferenciák után szokott felmerülni az az igény, hogy a résztvevők (a hallgatók, témavezetők, érdeklődők egyaránt), szeretnének betekinteni az őket érdeklő dolgozatokba – hiszen a konferencián csak ezeket röviden összefoglaló előadások hallhatóak. A jelenlegi álláspont szerint ez csak akkor tehető meg, ha erre nézve a pályamunkák szerzőitől írásbeli engedéllyel rendelkeznek szervezők. A szerzői jogok védelmében ez érthető, ugyanakkor a tudományos eredmények disszeminációját ez nem segíti elő.

3.9. Konferencia kiadványokkal kapcsolatos kérdések

A TDK konferenciákhoz kapcsolódóan az esetek többségében konferenciakötet készül, amely tartalmazza a nevezett pályamunkák absztraktjait. Szervezési szempontból adódik az a dilemma, hogy javítható-e az absztrakt? Ha igen, milyen esetekben és milyen mértékben?

A XXXI. OTDK tapasztalatai alapján a magyar nyelvű abstract-oknál nagyon sok helyesírási hiba, elírás volt tapasztalható. Ezek javítása könnyen megoldható, a tartalmat nem érinti, így a kérdés nem is ezekre az esetekre vonatkozik. Számos esetben talákoztunk azonban olyan összefoglalóval is, ahol nyelvtanilag hibás, értelmetlen mondat(ka)t olvashattunk. Mit tegyen ilyen esetben a kiadvány szerkesztője? Megváltoztathatja-e legjobb tudása, saját értelmezése szerint az összefoglalót, hogy az nyelvtanilag helyes, értelmes legyen? Elviekben azt mondhatjuk, nem; hiszen a pályaművet nem ismerve nem várható el, hogy megfelelően

fogalmazza át a hibás szövegrészt; valamint az is elmondható, hogy a pályamunka szerzőinek felelőssége az összefoglaló megfelelő elkészítése. Így egy másik kérdéssel találjuk magunkat szembe: szabad-e kiadni egy nyelvtanilag hibás, olykor értelmetlen absztraktot, illetve az azt tartalmazó kötetet?

Ugyanez a kérdés hatványozottan jelentkezett az idegen nyelvű összefoglalók esetében. Sok esetben egyértelműen látszott az internetes fordítóprogramok használata, esetenként a beadott idegen nyelvű összefoglalóban maradtak magyar szavak – és még ez sem tűnt fel a nevező hallgatóknak. Így még hangsúlyosabb a kérdés: szabad-e ezeket közkézre adni kiadvány formájában?

A megoldáshoz talán az vezethet el, ha fordítunk egyet a kérdésemre: kinek a felelőssége a pályamunka megfelelő összefoglalójának elkészítése? Elsősorban nyilván a nevező hallgatóé. Célszerű lenne viszont kidolgozni egy olyan rendszert, amelyben a küldő intézményben a TDK felelős, vagy a témavezető (a dolgozat ismeretében) gondoskodik az összefoglaló (mind a magyar, mind az idegen nyelvű) átnézéséről, a hallgatóval közös javításáról.

4. Értékeléssel kapcsolatos problémák

4.1 Absztrakt értékelésének szempontjai

Korábban már említésre került, hogy a pályamunkák összefoglalói rendkívül sokfélék: a három soros leírástól a precíz, részletes egész oldalas munkáig igen sok változattal találkozhatunk. Ez a sokszínűség valószínűleg annak köszönhető, hogy a konferenciákra nevező hallgatók egy része nincs tisztában azzal, mit kellene tartalmazni az absztraktnak. A felsőoktatási intézményekben folyó TDK programok, képzések, felkészítők részévé kellene tenni az absztrakt írás gyakorlását, ezzel javítható lenne a színvonal.

Ehhez kapcsolódó kérdés az is, mennyire megfelelőek az értékelő lap azon pontjai, amelyek az absztrakt értékelésére szolgálnak? A hallgatóknak nem sok segítséget nyújtanak az absztrakt elkészítéséhez, és az értékelőknek is kevés támpontot jelentenek a megfogalmazások. Ez javítható lenne a korábban már említett, az egyes pontszámokhoz fűzött ismertetőikkel, valamint az értékelési szempontok bővítésével.

4.2 ITDK és OTDK bírálati szempontrendszer

Az országos fordulón résztvevő hallgatók gyakran panaszkodnak arra, hogy a kari/intézményi fordulón teljesen más szempontok szerint véleményezték a dolgozatukat, nem értik, miért más az országos fordulón alkalmazott értékelési és pontozási rendszer. A hallgatók számára

nagyobb megbízhatóságot jelentene, ha a kari/intézményi szinten is az országos forduló szempontrendszerét és pontozási módját alkalmaznák. Ez jelenleg is ajánlás a Szakmai Bizottság részéről, de nem kötelező előírás.

4.3 A konferencián való bemutatthatóság minimum ponthatára

A tanulmányban fentebb már említett probléma volt az országos fordulóra beérkező pályamunkák nagy száma és jelentősen eltérő színvonala. A pályamunkák eltérő színvonalát, az országos forduló által elvárt szintet el nem érő dolgozatok megjelenését a tagozati zsűri elnökök többször is említették írásbeli értékelésükben. Korábban javaslatként szerepelt a küldő intézmények által alkalmazandó erőteljesebb előszűrés. Ezt azonban nem minden intézmény teszi meg, így érdemes elgondolkodni azon, a szervezők részéről hogyan befolyásolható az értékelési rendszer úgy, hogy erősebb mezőny kerüljön csak a konferenciára?

Erre a konferencián való bemutatthatósághoz szükséges minimum pontszám emelése adhat lehetőséget. A jelenlegi gyakorlat szerint ez az írásbeli értékelésen elérhető pontszám 40%-a (24 pont), tehát az a pályamunka, amelyik értékeléseinek átlaga nem éri el ezt a határt, a konferencián nem mutatható be. A 2013-as rendező intézmény véleménye szerint ezt a ponthatárt szükséges lenne emelni, legalább az elérhető pontok 50%-ig (30 pontig).

4.4 Harmadik bíráló

Bármennyire is igyekeznek a konferenciák szervezői, hogy a bírálatok egységes határozottsággal kezeljék az egyes dolgozatokat, számítani kell arra, hogy a két bíráló közötti magas pontkülönbség esetén (jelenleg ez 15 pont) harmadik bíráló készítése válik szükségessé.

A szervezési tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a pontkülönbség megfelelő, sem növelni, sem csökkenteni nem szükséges. Kérdéses viszont a harmadik bíráló beszámításának módja. A XXXI. országos konferencián alkalmazott gyakorlat szerint valamennyi bíráló pontszáma beszámításra került, így harmadik bíráló esetén a három pontszám átlaga számított. Könnyen belátható azonban, hogy két, egymáshoz viszonylag közeli magasabb pontszám mellett egy legalább 15 ponttal alacsonyabb harmadik pontszám beszámítása a dolgozat számára elérhető helyezéseket erőteljesen befolyásolja (ahogyan erre láttunk is példákat a konferencia során). Mi az optimális megoldás? Bevett gyakorlat még az egymáshoz közelebbi két pontszám megtartása és a harmadik, távolabb eső pontszám figyelmen kívül hagyása. Az előző probléma így nem jelentkezik, viszont egy következetesen szigorú bíráló esetében például

akár az össze elkészített bírálatot figyelmen kívül hagyhatjuk, ily módon feleslegessé téve a bíráló egész munkáját.

A részletesebb pontozási útmutató, illetve értékelési szempontok, célok ismertetésével minden bizonnyal az ilyen jellegű problémás esetek száma is csökkenthető lenne.

4.5 Értékelés nyilvánosságával kapcsolatos problémák

Többször felvetődik az értékelésekkel kapcsolatban, hogy kinek, mikor, mely részét célszerű elérhetővé tenni? Ez a kérdés körbejárható a bírálók és a résztvevő hallgatók szempontjából is.

A bíráló oldaláról így értelmezhető: láthatja-e adott bíráló a pályamunka másik bírálójának értékelését, és ha igen, mikor? Az objektivitást feltétlenül az szolgálja, ha a bíráló nem ismeri bírálótársának véleményét mielőtt a sajátját elkészítette volna. Az értékelés elkészítése után viszont a bíráló is hasznos tapasztalatokat szerezhet, ha megismeri, más értékelő hogyan látta ugyanazt a dolgozatot.

Szintén a bírálói oldalt érinti az a kérdés, hogy a szóbeli zsűri tagjai ismerhetik-e, ismerjék-e az írásbeli munkára adott értékeléseket? A jelenlegi rendszerben automatikusan ismerik a szóbeli forduló előtt valamennyi, a tagozatukhoz tartozó dolgozat értékelését. Egyrészt a szóbeli zsűri tagjai ugyanazon személyek, akik az írásbeli munkák értékelését végezték, másrészt – a Szakmai Bizottsággal történt előzetes megállapodás értelmében – az OTDT online rendszerében elérhetővé vált valamennyi zsűritag számára a tagozat összes bírálat. Így elkerülhetetlen, hogy a szóbeli prezentációk értékelésekor a zsűri tagjaira befolyást gyakoroljanak az írásbeli munka értékelései, illetve azok ismerete.

Amennyiben a szóbeli forduló célja az, hogy valóban csak a prezentációban nyújtott teljesítmény kerüljön értékelésre, célszerűnek tűnik az írásbeli értékelőket és a szóbeli zsűritagjait különválasztani, és sem a dolgozatokat, sem azok értékelését nem ismertetni a szóbeli zsűri tagjaival. Ezt két okból nem látom célszerűnek. Egyrészt a tagozati zsűri elnökei már most is több tagozatban szóvá tették, hogy nagyon eltérő volt az írásbeli mű és a prezentáció színvonala – ez az említett megoldás esetén súlyos értékelési problémákhoz vezethet. Másrészt az értékelés célja az, hogy átfogó módon, összteljesítményt mérjen és pontozzon – erre viszont a jelenlegi rendszer alkalmasabb.

A hallgatók oldaláról némiképp másként láthatjuk a kérdést: láthatja-e a hallgató a saját bírálatát, ha igen, mikor, és melyik részét? A kérdés első részére egyszerű válaszolni: a hallgató fejlődését az szolgálja, ha megismeri a dolgozatához kapcsolódó értékeléseket. A

szóbeli prezentációra való felkészülést segítheti a szöveges vélemény. Egy kritikusabb hangon megfogalmazott vélemény, vagy egy alacsony pontszám viszont negatív hatásokat is kiválthat. Mindkettő esetben a hallgatók egy része nem vállalja a szóbeli fordulón való megjelenést, vagy lemondja azt, vagy egyszerűen csak nem jelenik meg a konferencián. Éppen ezért a legutóbbi országos fordulón a rendezők úgy látták jónak, ha csak a szöveges értékelést látta előre a hallgató, a pontszámokat csak azon hallgatók ismerték meg, akik nem érték el a minimum ponthatárt. A konferencia után viszont az írásbeli pontszámokat is láthatóvá tette az OTDT online rendszere, ami viszont nem adott lehetőséget a szóbeli pontszámok megadására.

A hallgatók fejlődését egy olyan rendszer segítené talán leginkább, ami utólag, a konferencia után valamennyi részpontszám megismerését lehetővé tenné, hiszen így a hallgatók arról is információhoz jutnának, dolgozatukat illetve prezentációjukat milyen szempont szerint kellene továbbfejleszteniük.

A konferencia tisztaságát segítheti elő, ha ezeket a pontszámokat nem csak saját dolgozatukra vonatkozóan, hanem a tagozatuk összes dolgozatára nézve is megismerhetik.

5. TDK szellemisége: konferencia vs verseny

Végezetül egy gondolat, ami az eddigiekben vázolt kérdések, problémák közül sokat megmagyarázhat.

A Tudományos Diákkör indulásakor, és még sok-sok éven keresztül a kiemelkedő képességű, szorgalmú, kutatni akaró és tudó hallgatók találkozóhelye, vitafóruma volt. Mára ez a szellemiség megváltozott, a konferenciából verseny lett. Verseny a résztvevő hallgatók között és verseny a résztvevő intézmények között. Csakhogy ez a verseny nem jobbnál jobb dolgozatok írásában jelentkezik, és valójában nem is a TDK területén zajlik; a TDK csak egy eszközzé vált egy másik versenyben: az egyetemek, főiskolák minősítési versenyében egy egyre szűkülő piacon. Ezt mutatja a TDK mutató körüli sok vita is.

Mindaddig, amíg erre a nagy múltú rendezvénysorozatra úgy tekintünk, mint arra az eszközre, amely a különböző rangsorokban elfoglalt helyet befolyásolja, ami hatással van az intézmények minősítésére – és miközben a számok javításáért küzdünk, elfelejtjük a számokat tartalommal is megtölteni – addig nem fogunk tudni megoldást találni a létszám elfogadható keretek között tartására és az erőteljesebb küldő intézményi előzetes szelekcióra sem.